

Лампека Микола Геронтійович¹

Mykola Lampeka

ПЕРЕТВОРЕННЯ КОЛЬОРОВИХ ВІЗІЙ У САКРАЛЬНИЙ ОБРАЗ НА ТЛІ СНІЖНО-БІЛОЇ ПОРЦЕЛЯНИ В ХУДОЖНІХ ТВОРАХ ЄВГЕНА ОВЧАРИКА

TRANSFORMATION OF COLOR VISIONS INTO A SACRED IMAGE ON THE BACKGROUND
OF SNOW-WHITE PORCELAIN IN THE WORKS OF YEVHEN OVCHARYK

АНОТАЦІЯ:

Дослідження мистецького доробку провідного майстра тонкої кераміки Євгена Овчарика полягає у теоретичному осмисленні значення його творів для вітчизняної художньої культури та систематизації й упорядкуванні даних про них, а також визначенні впливу цього доробку на процеси створення оригінального та самобутнього образу української порцеляни. Саме рівень самобутності окремих фарфорових традицій, як яскравих здобутків української художньої культури та складової професійного мистецтва кінця ХХ – поч. ХХІ ст., є вагомим підґрунтям для пошуків української національної ідентичності. Короткий ретроспективний огляд матеріалів присвячених проблемам дослідження української порцеляни свідчить про увагу до цієї теми таких науковців, як Л. Долинський, П. Мусієнко, О. Чарновський, Ф. Петрякова. Проте розвідкам художніх досягнень окремих митців, які працюють у царині авторської порцеляни приділяється недостатньо уваги в сучасній науковій практиці. Та творча манера Є. Овчарика спонукає багатьох дослідників тонкої кераміки до мистецтвознавчого аналізу його доробку. Серед них такі знані фахівці, як В. Завершинський, І. Міхасенко, Т. Придатко, Л. Карпінська, В. Горбачова, С. Вольська та О. Снітовський. Але роботи цих авторів присвячені окремим аспектам творчості майстра. Новизна даного дослідження полягає у комплексному вивченні усіх чинників, які сформували творчу особистість та наскрізному аналізі наявних творчих робіт, зокрема фарфорових виробів Є. Овчарика, які зберігаються у приватних збірках та провідних вітчизняних музеях. Таким чином, обраний ракурс дослідження дозволить по-новому оцінити творчий доробок знаного майстра українського фарфору в контексті світової тонкокерамічної традиції та спонукатиме до подальшого поглибленого вивчення феномена впливу конкретної творчої особистості на загальну мистецьку панораму і організацію соціокультурного простору суспільства.

ABSTRACT:

The study of the artistic work of the leading master of fine ceramics Yevhen Ovcharyk consists in theoretical understanding of the significance of his works for national art culture and

¹ канд. мист. знанства, доцент кафедри комп'ютерної інженерної графіки та дизайну

Національний транспортний університет, УКРАЇНА

Ph.D. (Arts), Associate professor at the Department of Computer Engineering Graphics and Design

National Transport University, UKRAINE

systematization and organization of data on them, as well as determining the impact of this work on the original and distinctive image of Ukrainian porcelain. It is the level of originality of certain porcelain traditions, as bright achievements of Ukrainian art culture and a parts of professional art of the late XX — early XXI century, is a fundamental basis for the search for Ukrainian national identity. A brief retrospective review of materials devoted to the problems of research of Ukrainian porcelain testifies to the attention to this topic of such scientists as L. Dolynsky, P. Musienko, O. Charnovsky, F. Petryakova. However, the exploration of artistic achievements of individual artists working in the field of original porcelain is given insufficient attention in modern scientific practice. However, Yevhen's creative style encourages many researchers of fine ceramics to analyze his creations in art history. Among them are such well-known specialists as V. Zavershinsky, I. Mikhasenko, T. Prydatko, L. Karpinska, V. Gorbacheva, S. Volska and O. Snitovsky. But the works of these authors are devoted to certain aspects of the master's work. The novelty of this study is a comprehensive study of all the factors that shaped the creative personality and a thorough analysis of existing artworks, including porcelain pieces of Yevhen Ovcharyk, which are stored in private collections and leading national museums. Thus, the chosen perspective of the research will allow to re-evaluate the creative work of the famous master of Ukrainian porcelain in the context of the world's fine ceramic tradition and will encourage further in-depth study of the phenomenon of a particular creative personality on the general artistic panorama and socio-cultural space.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі проблема збереження та розвитку регіональної та національної ідентичності останнім часом набуває особливого значення. Процеси глобалізації нівелюють своєрідність багатьох культур світу й існує велика загроза, зважаючи на євроінтеграційні вектори у мистецтві, втрати здобутків національних художніх шкіл. Протидія цим факторам полягає у виявленні загальних тенденцій та всебічних підходів до проблеми аналізу і збереження мистецьких цінностей, складовою частиною яких є художні вироби з порцеляни, а також визначенні їхнього місця у контексті соціокультурного поступу України у XXI столітті і впливу цих процесів на формування національної самосвідомості.

З огляду на стан руйнації вітчизняної фарфоро-фаянсової галузі і тотального закриття усіх порцелянових виробництв постає питання про збереження того, що було створено за попередній період та твориться зараз у царині української порцеляни. Тому актуальним наразі є дослідження проблеми збереження традицій і визначення надважливого питання щодо місця фарфору в структурі культурного середовища країни.

Досвід ентузіастів означеної справи заслуговує на ґрунтовне висвітлення їхніх мистецьких практик і всебічного аналізу творчого доробку. Євген Овчарик є одним з подвижників, який присвятив порцеляні понад сорок років свого творчого життя і досяг чималих успіхів у професії. У кожному

жанрі творчого обширу є ремісники, майстри та творці. В особі Євгена щасливо поєднуються усі три категорії, та превалює все таки статус творця, який дає право не просто тиражувати вироби, а творити в такому благородному матеріалі як глина унікальні неповторні речі.

Мета роботи полягає у теоретичному осмисленні творчого методу Євгена Овчарика і визначенні внеску у розвиток вітчизняної художньої культури та систематизації й упорядкуванні даних про порцелянові вироби автора.

Об'єктом дослідження є художня культура української тонкої кераміки кінця XX — початку XXI століть.

Предметом дослідження є твори мистецької порцеляни Є. Овчарика у контексті розвитку художньої культури формотворення і декорування в Україні.

Завдання дослідження:

- зосередити увагу на стані наукової розробки теми;
- систематизувати типологію виробів;
- охарактеризувати специфіку технічного виготовлення авторських творів з порцеляни;
- проаналізувати зразки форм та декору;
- здійснити аналіз творчості автора в окремі періоди діяльності;
- виявити мистецькі особливості авторського розпису на порцеляні;
- з'ясувати значення творчості Є. Овчарика для становлення вітчизняної мистецької школи тонкої кераміки.

Методологія дослідження. У ході дослідження використані принципи наукової достовірності і всебічності, культурознавчий і мистецтвознавчий підходи, а також теоретичні, емпіричні й емпірико-теоретичні методи наукового дослідження. Зокрема загальнофілософський, когнітивний, аналітичний, системний, історичний, компаративний (історико-порівняльний), соціокультурний, крос-культурний (дифузійний), а також експериментальні методи дослідження виробів з тонкої кераміки, спрямовані на вивчення технології, складу сировини тощо.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному та наскрізному вивченні творчих робіт, зокрема фарфорових виробів Є. Овчарика, які зберігаються у провідних музеях України (зокрема, Києва, Харкова, Тернополя, Хмельницького, Чорноморська), приватних колекціях та збірках.

Уперше:

- до наукового обігу введено невідомі раніше вироби автора;
- окреслено культуротворчий аспект мистецького методу Є. Овчарика.

Поглиблено:

- проведення аналізу матеріалів про автора і його твори;
- дослідження типології форм та декорування.

Уточнено:

- систематизацію творчих періодів у біографії автора;
- питання атрибуції окремих порцелянових виробів.

Практичне значення отриманих результатів. Дослідження спрямоване на те, щоб зберегти та донести до широкого загалу інформацію про творчий доробок Євгена Овчарика, як складової вітчизняної художньої культури, що має бути осмислений у естетичному та мистецькому вираженні. Матеріали дослідження можуть бути використані при розробці курсів з історії українського декоративного мистецтва для закладів освіти.

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ САКРАМЕНТАЛЬНОГО ОБРАЗУ В КОНТЕКСТІ ТОНКОКЕРАМІЧНИХ ПРАКТИК.

Знаний тернопільський художник Євген Овчарик займає особну нішу у царині українського декоративно-прикладного мистецтва. Ця особність базується на багатьох чинниках, та насамперед вирізняється специфічною технікою виконання творів, зумовленою використанням порцелянової основи декорованої віртуозним розписом керамічними фарбами. Порцеляна сама по собі є вишуканим матеріалом і вимагає поштового ставлення до себе. Окрім того, для роботи з нею необхідні знання технології виготовлення та певний фаховий досвід. Оскільки на межі XXI століття в Україні закрилися усі порцелянові виробництва, не кожен художник має можливість творити, використовуючи цей благородний матеріал [1].

Євген, один із небагатьох, серед своїх однокурсників, займається художньою керамікою понад сорок років. Випускник Львівської

Національної академії мистецтв, він отримав гарну фахову освіту, оскільки мав добрих викладачів — знаних львівських художників. Мистецькі дисципліни штудіював у Вітольда Манастирського, Дмитра Кривавича, Івана Фр́анка, Михайла Гладкого, Володимира Черкасова та багатьох інших [2]. Окрім того, дух творчого суперництва, що панував у групі, стимулював до постійного професійного вдосконалення. Майже усі випускники керамічного відділення 1982 року випуску реалізували себе в мистецтві. Серед його однокурсників нині є члени творчих спілок, заслужені та народні художники України, директори художніх шкіл та студій, викладачі середніх і вищих закладів мистецької освіти. Усі вони практикуючі художники — та керамікою займаються одиниці.

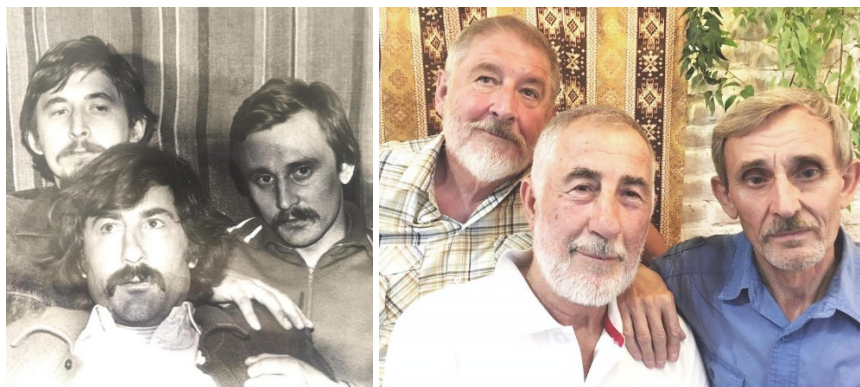

Рис. 1. Є. Овчарик (праворуч) серед однокурсників, 1981 р. та 2021 р.

Євген також не планував присвятити своє життя кераміці. Живописець за першою освітою — закінчив живописне відділення Львівського державного коледжу декоративного і ужиткового мистецтва імені І. Труша, він не зміг продовжити навчання за фахом, оскільки в ЛНАМ, того часу, такої спеціальності ще не було, тому обрав найпрестижнішу кафедру — кафедру художньої кераміки. Не маючи базових знань, необхідних для роботи з глиною, досвід набував емпіричним методом, експериментуючи з формою та декором, змішуючи керамічні фарби неначе темперні чи олійні.

Поступово освоював технологію, переймаючи досвід своїх колег не тільки у Львові, але й в інших мистецьких центрах, зокрема в Москві та Мінську. Аналізуючи дипломні роботи — декоративні панно студентів знаменитої Строгановки, що були виконані в техніці надполивного розпису,

віднаходить власні технологічні прийоми змішування та нанесення фарби на основу і досягає високого фахового рівня у техніці декорування кераміки.

Рис. 2. Керамічні пласти «Т. Шевченко», 2014 р. та «Л. Українка», 2021 р.

Дипломна робота «Нагорода Батьківщини», виконана у 1982 році на базі Тернопільського фарфорового заводу для місцевого краєзнавчого музею, стала підсумковою у навчальному процесі. Високо оцінена Державною екзаменаційною комісією, розпочала відлік успішних проєктів у творчому доробку молодого митця [2].

Інститут Євген закінчив з відзнакою, тому був розподілений на Тернопільський художньо-виробничий комбінат. У цей період він виконує ряд замовлень — монументальних та декоративних робіт з порцеляни для державних підприємств і організацій Тернополя та області. Зокрема, ним здійснене у 1983–1990 рр. комплексне оздоблення інтер'єрів місцевого фарфорового заводу (вестибюль, пічний цех та зимовий сад), чільне місце в якому займало тематичне панно «Історія розвитку фарфору», що складалося з трьох композицій на історичну тематику, які були об'єднані декоративними вставками з зображенням натюрмортів та модульними рельєфними

елементами по краях композиції, загальна довжина якої сягала шістнадцяти метрів.

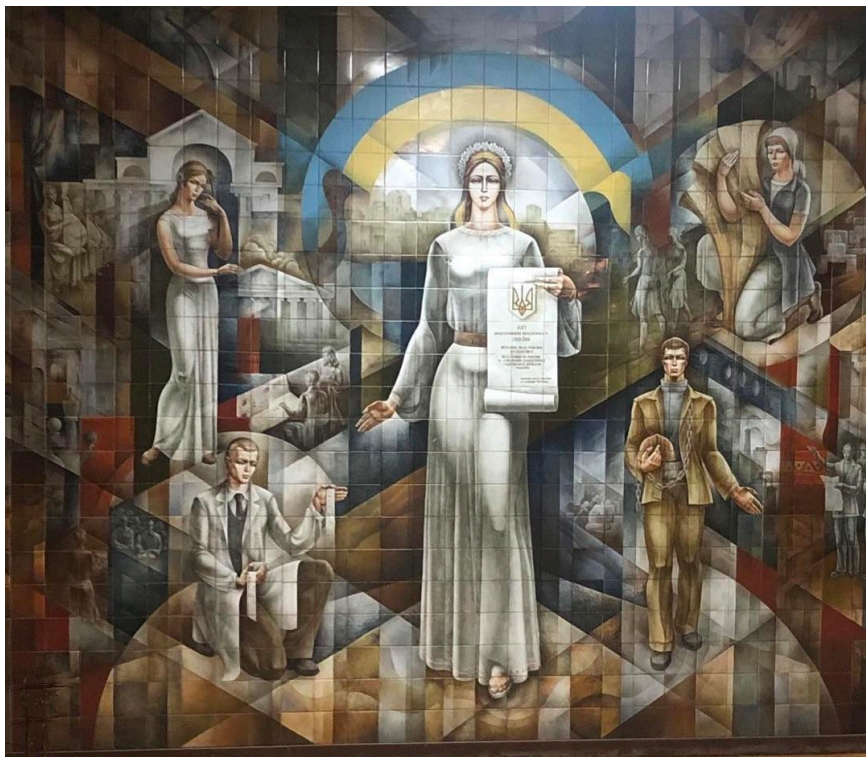

Рис. 3. Панно (дипломна робота) «Нагорода Батьківщини»,
1981–1982 р.

В лівій частині композиції, що мала назву «Мистецтво народжене вогнем», поставала жіноча постать, яка символізувала мистецтво художньої кераміки з належними йому атрибутами. Центральна частина — «Дмитро Виноградов», відображала реальні факти становлення галузі тонкої кераміки на теренах Східної Європи. Зображення Дмитра Виноградова, винахідника російської порцеляни, займало чільне місце у центрі композиції. На правому фрагменті «Союз мрії та рук» була зображена сучасна людина — творець, якому підвладні новітні технології і мистецькі новації, що допомагають втілити у життя художні задуми задля оновлення оточуючого середовища.

Рис. 4. Оздоблення інтер'єрів Тернопільського фарфорового заводу, 1983–1990 рр.

Євген Овчарик — син українських патріотів, депортованих до Сибіру, (народився 03 січня 1957 р. в с. Куяни, Тегульдетського району Томської області), перебував під пильним наглядом відповідних органів, які угледіли у лівій частині панно образ Матері Божої. Тільки після того, як пояснив їм, що канонічне зображення Діви Марії з непокритою головою у іконописі не прийнятне автора та директора заводу залишили у спокої.

Рис. 5. Декоративне оздоблення інтер'єру Тернопільського РАЦС, 1986 р.

Також у цей період було виконано ряд монументальних робіт для тернопільського РАКСУ і готелів «Тернопіль» та «Галичина». Здійснено оформлення інтер'єрів адміністративних установ порцеляною у районних центрах Тернопільщини та інших регіонів, зокрема у Ворзелі та в Криму [2].

Для санаторію Міністерства автомобільних шляхів України, який знаходиться на південному березі Кримського півострова (мис Айя), у співавторстві з Віктором Колісником було створено загальне оформлення інтер'єрів усіх приміщень комплексу. Замовлення було настільки потужним, що з Тернополя до Криму везли вщерть завантажений КАМАЗ порцеляни.

Не менш масштабне замовлення було виконане для піонерського табору, який належав Комітету служби безпеки України у Ворзелі. Створені для закладу декоративні панно довелось монтувати у травні 1986 року, відразу після аварії на Чорнобильській атомній електростанції.

Рис. 6. Комплексне оздоблення інтер'єрів санаторію у Криму (мис Айя), 1993 р.

У співавторстві з Віктором Колісником та Миколою Боярком були втілені у життя ряд проєктів по оформленню інтер'єрів дитячих садочків та лікувальних закладів, наприклад для оздоблення Гусятинського бальнеологічного курорту були виконані настінні панно, декоративні тарелі та комплект інтер'єрних ваз. Замовлення поступали регулярно, тому відгукнувшись на пропозицію керівництва заводу Овчарик створив та

очолив мале підприємство з лаконічною назвою «Фарфор».

Та після розпаду СРСР почався занепад економіки і легка промисловість, зокрема порцелянова галузь, зазнала непоправних втрат. Нині закрились усі фарфорові заводи — Тернопільський був у числі перших. Залишившись без виробничої бази Євген Овчарик переходить на індивідуальний вид підприємницької діяльності з виготовлення порцеляни. За його влучним виразом, це був «міні завод на коліні». Для функціонування виробництва Євген використовує сировину зі старих запасів, купує її у Слов'янську або ж за кордоном. Сам готує шлікер, використовуючи міксер, сам проводить випалювання, сам реалізовує продукцію [3]. Складнощі з реалізацією заставляють задуматись над вибором асортименту для власного підприємства.

Рис. 7. Ікона «Богородиця», 1991 р., освячена у Михайлівському Золотоверхому соборі м. Києва, 2019 р.

На початку дев'яностих, після сімдесятирічної бездуховності, розпочинається повернення до Віри. Виникає потреба у Символах, котрі супроводжують повсякденне життя християнина. Ікона є зображенням сповненим духовного змісту, адже усі характерні особливості іконописного лику, такі як фіксація жестів та положення фігури в цілому мають символічне значення. За Павлом Флоренським, ікона — це «нагадування про вишній Першообраз».

Будучи глибоко віруючою людиною та орієнтуючись в тонкощах побудови сакрального образу, оскільки добре знає історію мистецтв, на початку 1990-х років він починає створювати перші зразки ікон за взірцями української іконографії для замовлення приватними особами та релігійними установами.

Рис. 8. Варіанти ікони «Зарваницька Богородиця», 2013–2016 рр.

У цьому аспекті уже закладено певне протиріччя — духовне виступає запорукою матеріального. Та як засвідчує та ж історія мистецтв, переважно всі твори мистецтва на релігійну тематику створювались на замовлення і таким чином сприяли реалізації матеріальних запитів їх авторів. Художня вартість твору залежала від таланту художника та готовності суспільства сприймати ті, чи інші мистецькі новації.

Євген підійшов до справи творчо. Він вивчив усі аналоги, які були створені протягом століть, від італійських майолік (зокрема рельєфів Луки дельла Роббіа) до порцелянових іконостасів заводу Міклашевського у Волокитині. Зупинився на техніці рельєфного зображення з надполивним та

підполивним розписом, адже в греко-католицькій традиції допускається певний відхід від жорстких канонів православ'я — площинного зображення, та певної стриманості декору.

Рис. 9. Ікони «Іллінська» з Чернігова, 2017 р. та «Почаївська Богородиця», 2004 р.

Його роботам цього періоду притаманна пишнота форм, що досягалася поєднанням пластичного декору з живописним оздобленням та насиченістю кольорів, яка забезпечувалася комбінацією технічних прийомів — рисунки створені за допомогою солей металів та підполивних фарб в подальшому доопрацьовувалися у техніці надполивного розпису з активним використанням золочення для надання творам завершеності та урочистого вигляду.

Однією з перших була створена ікона «Богородиця», зображення якої було виконане у власній інтерпретації узагальненого образу Матері Божої. Пізніше Євген реалізував у порцеляні лик «Почаївської Богоматері». Цій роботі також притаманне авторське прочитання сюжету, зі збереженням основних атрибутів образу — слід на камені та Немовля-Ісус на правій руці Богородиці.

Рис. 10. Портрет Кардинала Л. Гузара та інтер'єр ПТУ № 2 м. Тернополя, 1997 р.

Довший час Є. Овчарик працював над втіленням образу «Зарваницької Божої Матері». Ним було виконано кілька варіантів ікони в яких загальними для кожної інтерпретації були такі ознаки, як характерне розміщення фігури на площині, канонічне зображення жестів рук та традиційна для цього образу золотиста гама. У постійній експозиції Зарваницького Маріїнського Духовного Центру знаходяться усі три варіанти ікони — перша у хатині Божої Матері, друга, парадна у фарфоровій рамі, в Нижньому Храмі Малої Базиліки, третя, у дерев'яній рамі, у семінарській капличці на території комплексу.

До кращих зразків створених на цьому етапі можна віднести аналог «Іллінської Чернігівської ікони Божої Матері», оригінал якої втрачений у 1924 р., але сам образ входить до десятка найшанованіших українських ікон, як такий, що прославився багатьма дивами. Він був написаний у 1658 р. ченцем Геннадієм (Дубенським) і знаходився у Троїцькому монастирі на Болдиній горі поблизу Чернігова. Біля ікони зіцлювалися розбиті паралічем та незрячі.

Свій варіант ікони «Іллінської Божої Матері» Євген представив на вернісажі в Опішному. Твір справив враження на глядачів, а його автор був заслужено відзначений Почесною грамотою Міністерства культури України.

Одну з перших створених ним ікон, а саме «Богородицю», яка була освячена у Михайлівському Золотоверхому Соборі у Києві Є. Овчарик подарував Чорноморському музею ім. О. Білого [3]. З огляду на вище

наведені факти можемо зробити висновок, що саме життя розставляє акценти — духовне по праву займає нішу для якої воно творилося.

Рис. 11. Сувенірні вироби кінця 1980-х — поч. 2000-х рр.

Досить успішно з кінця 1980-х рр. Євген Овчарик розробляє широкий асортимент сувенірно-подарункових виробів з фарфору для урядових організацій та приватних замовників. Переважно працює у жанрі порцелянової пластики, зокрема анімалістичної скульптури. Тому багато творів цього періоду зберігається в українських та зарубіжних приватних колекціях і мистецьких збірках.

ФОРМАЛІСТИЧНІ МЕТОДИ ОБРАЗОТВОРЧИХ СТУДІЙ НА ТЛІ УКРАЇНСЬКИХ ТРАДИЦІЙ

Другим напрямком творчості Євгена Овчарика є його зацікавлення безпредметним — абстрактним мистецтвом. Формальні композиції виконані в такому унікальному матеріалі, як порцеляна самі по собі уже є

непересічним явищем у сучасному українському мистецтві. Вдалі технологічні та композиційні знахідки наближають їх стилістично до манери творів таких нині відомих вітчизняних авторів, як Іван Марчук з його «пльонтраними» пейзажами, Юрій Мусатов з декоративними композиціями «Парад планет», Олександр Миловзорів — «Знаки».

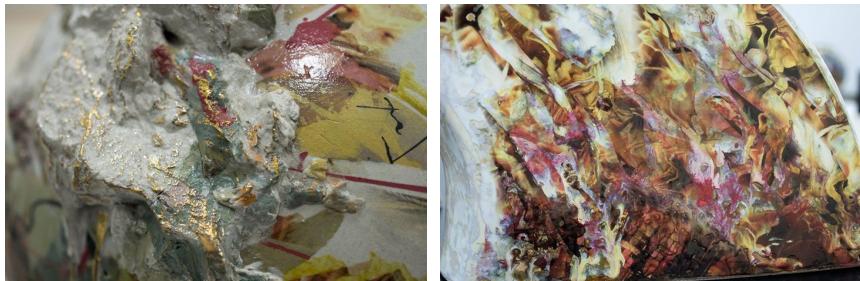

Рис. 12. Фрагменти декоративної композиції «Вітрила пристрасті», 2013 р.

Усі формальні композиції Є. Овчарика, виконані в основному для участі у творчих виставках, не призначалися для продажу, хоч бажаючих придбати їх у автора завжди було достатньо. Особливою популярністю у глядачів різноманітних вернісажів, в яких приймав участь Євген, користується композиція «Красива осінь вишиває клени червоним, жовтим, срібним, золотим» створена за мотивами поезії Ліни Костенко [4]. Переважно більшість відвідувачів виставок бажають сфотографуватися на тлі цих елегантних, наповнених сумом і музикою сфер.

Рис. 13. Композиція «Красива осінь вишиває клени червоним, жовтим, срібним, золотим», 2015 р.

Асоціативні образи близькі сучасному глядачеві, кожен прочитує їх по своєму, знаходить свої точки дотику до запропонованих автором алюзій. Окрім того мінімалізм формотворення підсилює образне звучання композицій, в яких *колір* є психологічним та емоційним чинником і дозволяє вписати ці арт-об'єкти в реальний модерний інтер'єр.

У даному випадку ми спостерігаємо іншу тенденцію у взаємозв'язках між духовним та матеріальним. Автор свідомо відмовляється від вигідних пропозицій колекціонерів порцеляни і не бажає розставатися з цими творами, оскільки саме у них вкладено багато особистого — інтимних переживань, щирих емоцій, повсякденних роздумів.

Те, що роботи залишились власністю їх творця, дало змогу Євгену Овчарику взяти участь у авторському проєкті Валерія Завершинського «Порцеляновий ренесанс України», який був презентований у провідних художніх музеях та арт-галереях таких міст, як Харків, Чорноморськ, Вінниця, Хмельницький, Івано-Франківськ, Київ [4].

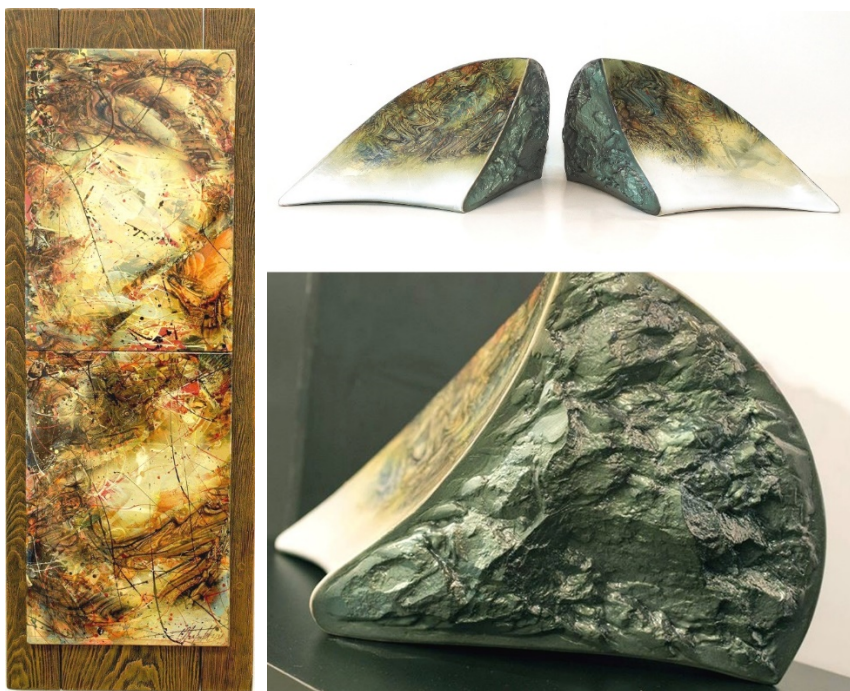

Рис. 14. Декоративні композиції «Дайвінг» та «Місячна інвенція», обидві 2013 р.

В експозицію виставки, окрім робіт Є. Овчарика, увійшли твори відомих майстрів порцеляни — киянок Олени Скицюк та Олени Кулик (дочка та онука Марфи Тимченко), художниці та педагога з Одеси Олени Жернової, викладача та практикуючого художника зі Львова Олександра Опарія і народного майстра з Києва Георгія Антоненка.

Роботи Овчарика на виставці привертали увагу глядачів своєю неординарністю, майстерністю виконання, вишуканістю композиції [4]. Про це свідчить безліч публікацій та відгуків у періодиці та фахових виданнях. Після виставки у Чорноморську Ірина Міхасенко у статті «Поповнення музейних фондів» відзначає: «Євген Овчарик унікальний художник-фарфорист, і не тільки в Україні. Головний девіз його творчості — створення нестандартних форм в порцеляні, експеримент в декоративному розписі. І постійний пошук нефігуративного художнього зображення».

Рис. 15. Відкриття виставки «Порцеляновий ренесанс України» у галереї «Арт-Шик» м. Вінниця, 2018 р.

І. Міхасенко також повідомляє: «На початку квітня, напередодні Великодніх свят, художник подарував Чорноморському музею ім. Білого ікону «Богоматір», виконану у фарфорі. Висока майстерність автора, піднесена його духовність, відчуття та знання особливості матеріалу, з яким працює, робить її унікальною. Перше враження — це нерукотворна річ. Настільки все художньо і бездоганно. Ікона буде постійно знаходитись в експозиції музею» [3].

Роботи Євгена Овчарика представлені у багатьох українських музеях,

зокрема Тернопільському художньому музеї, Тернопільському краєзнавчому музеї, Чорноморському музеї ім. О. Білого, Хмельницькому та Харківському художніх музеях, у приватних колекціях, як в Україні, так і за її межами [5].

За свою плідну працю на теренах українського образотворчого мистецтва він неодноразово був відзначений державними нагородами та знаками пошани від громадських та релігійних організацій.

Рис. 16. Декоративна композиція «У просторі», 2016 р.

Художник нагороджений Грамотою Архiepіскопа та Митрополита Тернопільсько-Зборівської Архiepархії В. Семенюка, Почесною Грамотою Міністерства культури України, є лауреатом обласної премії ім. М. Бойчука, за вагомий внесок у скарбницю вітчизняного декоративного мистецтва у 2019 р. був удостоєний звання заслужений художник України, неодноразово обирався членом обласної архітектурно-художньої ради у м. Тернопіль та художньої ради ТХВМ, з успіхом викладає мистецькі дисципліни у тернопільському філіалі університету «Україна» на кафедрі дизайну [6].

Рис. 17. Композиція «Аеровальс», 2013 р.

Провідні науковці та дослідники порцеляни досить часто звертаються до творчого доробку Є. Овчарика, здійснюючи його мистецтвознавчий аналіз. Приділяють увагу непересічному художнику-керамісту автори інтернет видань Л. Карпінська та О. Снітовський. В. Завершинський у журналі Порцеляна опублікував ґрунтовну статтю присвячену участі тернопільського фарфориста у проєкті «Порцеляновий ренесанс України» [3].

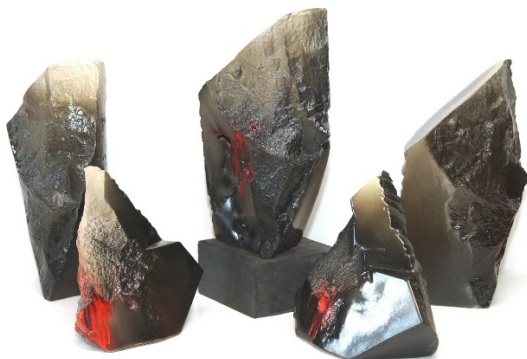

Рис. 18. Композиція «Реквієм», 2005р.

Аналізували творчість майстра у своїх наукових розвідках І. Міхасенко, О. Скорук, Т. Придатко. Аспірантка ЛНАМ С. Вольська з успіхом захистила дисертацію, в якій ґрунтовно дослідила творчість свого земляка в контексті художньої культури Тернопільського фарфорового заводу.

Відома дослідниця з Харкова В. Горбачова у статті «Експресія порцеляни» в 2019 році справедливо зазначає, що роботам Є. Овчарика притаманна гармонія та баланс у намаганні поєднати керамічну пластику з принципами живопису і у них панує пантеїстична сакральність з невід'ємним возвеличенням краси, сили і всеоб'ємності природи. З таким визначенням важко не погодитися [7].

Рис. 19. Композиція «Пересторога», 2004 р.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ.

Отримані результати дозволяють засвідчити, що вперше комплексно досліджено феномен творчого успіху яскравого представника вітчизняної порцеляни Євгена Овчарика, художні твори якого є каталізатором у реалізації культуротворчого потенціалу української тонкої кераміки, оскільки вони підсилюють прояви самобутнього творення та оновлення національної традиції. Окрім того наукова розробка цієї проблематики стала базисом для можливості подальшого поширення даного інноваційного імпульсу та визначення сутності впливу творчих досягнень автора на загальну художню культуру України кінця XX — початку XXI століть.

У ході наукового дослідження були зроблені наступні узагальнення та висновки:

- зосереджено увагу на джерельній базі, яка супроводжує розробку теми — публіцистичні есе та наукові розвідки присвячені мистецтвознавчому аналізу порцелянових творів Євгена Овчарика;

- розроблено типологію фарфорових взірців, спроектованих автором, які були орієнтовані на широкого споживача, а також творів, що адресувалися поціновувачам високого мистецтва;

- охарактеризовано специфіку технічного виготовлення порцелянових виробів, створених майстром для тиражування: модельна справа, заготівля керамічних матеріалів, шлікерне литво, випал у муфельних печах та способи декорування;

- проаналізовано авторські зразки формотворення та типи декоративного оздоблення порцелянових виробів, притаманні художній манері Є. Овчарика;

- здійснено аналіз його творчості в окремі періоди реалізації мистецького потенціалу автора: в умовах промислового виробництва, в якості приватного підприємця — творця малотиражних художніх виробів та вільного художника, зосередженого на виставковій діяльності;

- виявлено мистецькі особливості авторського декоративного розпису на порцеляновій основі, розробленого Є. Овчариком протягом періоду навчання у Львівській академії мистецтв, що стали невід’ємною частиною його творчого методу;

- з’ясовано значення художніх творів Овчарика для становлення локальної західноукраїнської школи тонкої кераміки в контексті вітчизняної культури і їхній вплив на мистецьку панораму України другої пол. XX — поч. XXI ст.

REFERENCES:

- [1] Shkolna, O. (2011). *Farfor-faians Ukrainy XX stolittia*. (Monografiia), (1). Kyiv : Intertekhnologii. [in Ukrainian]
- [2] Shafinskii, M. (2018). Portselanova expresiia Yevhena Ovcharyka. *Proskuriv*, (39). 14. [in Ukrainian]
- [3] Zavercsynskii, V. (2018). Mynule, shcho maie maiibutnie. Portselianovyii renesans Ukrainy. *Portseliana*, (3), 15 – 16. [in Ukrainian]
- [4] Zavercsynskii, V. (2018). Portselianovyii renesans Ukrainy. (Albom-katalog),[in Ukrainian]
- [5] Prydatko, T. (1990). Khudozhnia keramika : skhodynki vgoru. *Tradytzii i suchasnist*. 30. *Obrazotvorche mystetstvo*, (1). [in Ukrainian]
- [6] Tymoshyk M., Volska S. (2022). *Ternopil'skyi farforovyi zavod : Istoriia, typolohia, khudozhni osoblyvosti vyrobiv*. Ivano-Frankivsk : Foliant, 48–55; 59–65; 68–77. [in Ukrainian]
- [7] Gorbachova, V. (2021). Yevhen Ovcharyk. Expresii portselany. *Portseliana*, (4), 6–16. [in Ukrainian]

